

Pamětní deska bude připomínat Georga Placzka

Jan Trojan

Sté výročí narození a padesáté výročí úmrtí významného fyzika, brněnského rodáka Georga Placzka, připomíná čtyřdenní vědecké sympozium, které začalo ve středu v Brně. Koná se u příležitosti mezinárodního roku fyziky za významné podpory statutárního města Brna. Prezentována je řada nově zjištěných poznatků, fotografií a dokumentů.

Placzek patří mezi osobnosti, jejichž význam přesáhl hranice země, přitom se na ně doma zapomnělo. U Placzka, na jehož osudu se odráží tragédie druhé světové války, je toto zapomnění alespoň částečně vysvětlitelné. Placzek totiž patřil mezi skupinu odborníků

podílejících se v USA na historickém projektu Manhattan, který směřoval ke vzniku první atomové bomby a zároveň k mírovému vy-

užití atomové energie – k prvnímu atomovému reaktoru. Fakticky se tedy nemohl po roce 1945 vracet do východního bloku, i kdyby chtěl.

Aleš Gottwald z Ústavu přístrojové techniky Akademie věd, jenž intenzívně bádá v Placzkových reáliích, sděluje zásadní informaci: „Placzek po návštěvě u svého kolegy Lva Landaua v Sovětském svazu změnil názory pozdějších otců atomové bomby Roberta Oppenheimera a Edwarda Tellera a přesvědčil je, že nejen Hitler, ale ani Stalin nesmí vyhrát závody o jadernou zbraň.

Bohužel jen hrstka odborníků ví, pokračuje Gottwald, že Placzek se významně podílel na fundamentálním důkazu jaderného štěpení

a přispěl také k řetězové reakci. V Placzkově životě je řada pozoruhodných momentů.

Jako první Čech byl například svědkem prvního testu atomové bomby na poušti u Alamogorda v červenci 1945. Před válkou pracoval ve významných centrech fyziky v Evropě, působil i na Hebrejské univerzitě v Jeruzalémě, v USA na Cornellově univerzitě a v Kanadě na Montrealské univerzitě. „Dodnes je Placzek citován v odborných publikacích,“ říká Gottwald.

Tématem k románu by byl osud rodiny Placzkových. Georgův otec Alfred vlastnil textilní továrnu v Alexovicích u Ivančic na Brněnsku. K dělníkům se celá továrnická rodina chovala velmi slušně, do-

dnes na to vzpomínají pamětníci. Georgův mladší bratr Fritz ještě stačil odvézt těhotnou manželku na začátku roku 1939 do Anglie, tam se zakrátko narodil Georgův strýc Tony, dnes nejbližší žijící příbuzný.

Žije v Kalifornii, česky neumí, živí se obchodem, do Brna přijel na konferenci. Je příjemný, usměvavý, vtipný, na synovce velmi hrdý. Fritz se ještě vrátil z Anglie v předvečer okupace, aby rodiče přiměl k emigraci. Pod dojmem událostí spáchal doma sebevraždu.

Na konferenci o Georgu Placzkovi se hovoří o jeho odborném odkazu i o jeho životě. Dnes ve 12.30 bude slavnostně odhalena pamětní deska na jeho rodném domě č. 3 na náměstí Svobody v Brně.